

Μπουρλότο!

Πάσχα στη Μεσσηνία σημαίνει φλεγόμενες σαΐτες και κάψιμο του Ιούδα. Δύο έθιμα με μεγάλο παρελθόν και έντονο παρόν σάς καλούν να γνωρίσετε τους ανθρώπους και τις ομορφιές του τόπου. Από τον Γιώργο Ξεπαπαδάκο, φωτογραφίες: Μάρω Κουρή.

Την Κυριακή του Πάσχα η Μεσσηνία φλέγεται. Στον Αρι καίνε το ομοίωμα του Ιούδα και στη Μεσσήνη μικροί και μεγάλοι βάζουν φωτιά στις σαΐτες τους.

Σε αυτά τα μέρη οι «ταραχοποιοί» ονομάζονται σαΐτολόγοι. Λένε ότι το έθιμο κρατάει από τη Μάχη της Βέργας, όταν περίπου 200 Μεσσήνιοι, βοηθώντας τους Μανιάτες που πολεμούσαν τον Ιμπραήμ, έστησαν ενέδρα στο ιππικό του με αυτοσχέδιες κροτίδες και το έτρεψαν σε φυγή. Βάλαμε αρκετό νερό στο κρασί μας, για να δεχτούμε ανεξέταστο τον παραπάνω ισχυρισμό. Τον ακούσαμε από τα χείλη ενός βετεράνου της σαΐτολογίας, του Δημήτρη Γέρουλα. «Η παλιά σαΐτα γινόταν από σκέτο δημητριακό μπαρούτι, ήταν επικίνδυνη στα χέρια, αλλά έβγαζε μια απόκοσμη βοή. Τα άλογα αφηνιάζανε και έριχναν τους αναβάτες τους». Σε μια περιοχή με τόσους κατατρεγμούς και πολέμους σίγουρα οι άνθρωποι δοκίμασαν διάφορες εφαρμογές της μπαρούτης, πέρα από την μπροστινή γέμιση των καρυοφυλλιών τους. Ο λόγος όμως που το έθιμο επικαλείται τα ηρωικά χρόνια του '21 μάλλον έχει να κάνει με τη νομιμοποίησή του.

Δεν ήταν λίγες οι φορές που η χωροφυλακή επιχειρήσει να το περιορίσει, από τις αρχές του 1900 που τηρείται ανελλιπώς. Οι σαΐτολόγοι, για να έχουν το κεφάλι τους ήσυχο, έμπλεξαν την πανάρχαια συνήθεια του ξέφρενου πανηγυρισμού της άνοιξης με ένα γεγονός που συνέβη τον Ιούνιο του 1826, 20 χλμ. ανατολικότερα. Ποιος νο-

ματάρχης θα πείραζε ποτέ ένα πατριωτικό έθιμο; «Μας έχουν κουράσει όσοι θέλουν να καταργηθεί το έθιμο, επειδή τάχα είναι επικίνδυνο» λέει ο Δημήτρης Γέρουλας έπειτα από 55 χρόνια εμπειρίας στον σαΐτοπόλεμο. «Να απαγορεύσουν την έξοδο από τα μεγάλα αστικά κέντρα, που κάθε χρόνο αφήνει πίσω της 20 νεκρούς, και να μας αφήσουν εμάς ήσυχους να καφαλίζομαστε κάπου κάπου».

Το μπαρούτι που χρησιμοποιούν πλέον οι σαΐτολόγοι είναι σβησμένο, ανάμεικτο με στάχτη και φωτιστικό πετρέλαιο. Η σαΐτα, ο παραγεμισμένος αυτός κύλινδρος

met wisit vulluptatum venibh ea con hendre magna facinisit ipiscil handre cidui bla consequ atissequat praesecte vel ut praesecte commynit, vel ut velestrud ming er sectem etummy nostrud molenit alisatiatio dunt exesed modions ectet, conse te co

από πεπεσμένο χαρτόνι, ανάβοντας, αφήνει έναν οξύ διακεκομμένο θόρυβο, τη «φωνή». Κάθε χρόνο ομάδες σαΐτολόγων, με ονόματα όπως «Φιλική Εταιρεία», «Ρήγας Φεραίος», «Μπουρλοτιέρηδες», συναγωνίζονται για το ποιες σαΐτες έχουν

την καλύτερη φωνή, πράγμα που οφείλεται στην επιτυχημένη δοσολογία του μείγματος. Ο μαθηματικός Δημήτρης Κουφογιάννης πρωτοστατεί κάθε χρόνο: «Οι βιαστικοί ρίχνουν τις πρώτες, στη λιτανεία του Επιταφίου, αλλά οι πραγματικές δοκιμές γίνονται το βράδυ της Αναστάσεως. Ανήμερα το Πάσχα, μετά την ακολουθία της Αγάπης, γύρω στις 6 μ.μ., οι πάντες βρίσκονται στις θέσεις τους για να αρχίσει το δράμα. Ως πριν από τρία χρόνια γινόταν στην κεντρική πλατεία της Μεσσήνης. Σήμερα γίνεται έξω από την πόλη στον ανοιχτό χώρο της Πανηγυρίστρας. Είναι από τα ελάχιστα

έθιμα που κράτησαν την αυθεντικότητά τους στο πέρασμα του χρόνου. Οι ίδιοι που κατασκευάζουμε τις σαΐτες, οι ίδιοι τις ρίχνουμε».

Ο θορυβώδης εορτασμός του θνήσκοιτος και ανασταίνόμενου Θεού κρατάει από την προχριστιανική εποχή. Οι αγρότες ανέκαθεν πίστευαν ότι οι φωτιές και οι κρότοι ξυπνούσαν τη βλαστική δύναμη της Γης και ταυτόχρονα ξόρκιζαν τα κακοποιά πνεύματα. Το «έξω ψύλλοι και κοριοί», που ακούγεται ακόμη στον εκρηκτικό αγρό της Μεσσήνης, δεν είχε να κάνει τόσο με τα έντομα όσο με τις μεταδοτικές

Ο θορυβώδης εορτασμός του θνήσκοντος και ανασταινόμενου Θεού κρατάει από την προχριστιανική εποχή. Οι αγρότες πίστευαν ότι οι φωτιές και οι κρότοι ξυπνούσαν τη βλαστική δύναμη της Γης

ασθένειες που κουβαλούσαν από τους γύρω βάλτους. Ο χορός των σαϊτολόγων είναι παρόμοιος με αυτόν των Αναστενάρηδων, μόνο που το κάρβουνο εδώ είναι στα χέρια, όχι στα πόδια. Ο ένας κοιτάζει πού είναι ο άλλος. Πρέπει να πάει καλά όλο το μπουλούκι. Να μη χαλάσει ο ιερός κύκλος. Και όταν αδειάσουν το περιεχόμενο του ταγαριού τους, τέρμα. Μερώνυχτα προετοιμασίας για μισή ώρα δουλειά.

Όσο για το κάψιμο του Ιούδα, φλερτάρει ούτως ή άλλως με τη βαρβαρότητα. Στον Αρι της Μεσσηνίας το εκκωφαντικό δρώμενο πραγματοποιείται το απόγευμα της Δευτέρας του Πάσχα, στο Δημοτικό Στάδιο. Οι ντόπιοι λένε ότι το έθιμο κρατάει από την Τουρκοκρατία. Τα ήθη όμως της διαπόμπευσης έχουν παλαιότερη καταγωγή. Ο ξένος, ο αλλόδοξος, εκείνος που με την ύπαρξή του και μόνο αμφισβητούσε τα ιερά και όσια μιας κλειστής κοινωνίας, έθετε πάντα υποψηφιότητα για λιντσάρισμα. Το φλεγόμενο σκιάχτρο, πέρα από τη συμβολική τιμωρία του καταδότη του Χριστού, συμβολίζει όλα τα κακώς κείμενα που θα έπρεπε να καούν στο πυρ το εξώτερον.

Όπως εξηγεί ο αριώτης φυσικός Λευτέρης Σταθουλόπουλος: «Ο σκελετός του Ιούδα κατασκευάζεται από ξύλο. Προτού τον ντύσουν με μαύρο παντελόνι και πανωφόρι, φροντίζουν για τη συνδεσμολογία των εκρηκτικών του. Το τρομπόνι είναι μια πατέντα από αλουμινοχαρτο γεμάτη

ie tie min vullamet elent eum quat. Tatío conse feugue doloboreros atin henim el duis do exer ipit at luptat. Si tie magna augue faccumsan henim iusto esectem zzriusto eugue dignibh et nonsenit wissit nisim do dunt nis dolor sit wisisl utpat, quat aci tat. Dignim nit nisi. Lum aciliquis

χλωρικό κάλι, θειάφι και λίγο μπαρούτι. Συχνά χρησιμοποιείται και έτερο μείγμα από νιτρική αμμωνία και πετρέλαιο. Όλα αυτά συνδέονται μεταξύ τους με βραδύκαυστο φτιλί και, όταν έρθει η ώρα, το ομοίωμα πυροδοτείται από τα πόδια».

Μετά την καύση του Ιούδα στον Αρι, το χωριό γεμίζει από σαϊτολόγους των γύρω περιοχών. Μεσσήνιοι, Καλαματιανοί και Αριώτες καίνε το πελεκούδι, ο τόπος σείεται και η ατμόσφαιρα βαραίνει από τις αναθυμιάσεις του υδρόθειου. Από τις Βάκχες και τους Κορύβαντες ως τους σαϊτολόγους και τους πυρπολητές του Ιούδα, ο στόχος των πανηγυριστών είναι ένας. Χορεύοντας γύρω ή με τη φωτιά, γυρεύουν την έκσταση. Να καθαρθούν, να ξεφύγουν από τις σκοτούρες τους. Αυτό δεν είναι το νόημα κάθε γιορτής;

ΠΟΥ ΝΑ ΜΕΙΝΕΤΕ

Στην Καλαμάτα, στα **Filoxenia - Classical Hotels** (τηλ. 27210 84213). Πολυτελές

πεντάστερο ξενοδοχείο στα περίχωρα της πόλης σε εξοχικό... σκηνικό. **Rex Hotel** (τηλ. 27210 94440). Βρίσκεται στο κέντρο της πόλης, λίγα μέτρα από το Δημαρχείο, και αποτελεί ένα από τα πρώτα νεοκλασικά κτίρια της περιοχής. **Elite Hotel** (τηλ. 27210 22434). Κλασικό σημείο συνάντησης, που προσφέτως επεκτάθηκε κτιριακά, με μεζονέτες, αλλά και απλά δωμάτια. Στην Κορώνη, στο ξενοδοχείο **Μαρίνος** (τηλ. 27250 22522) λειτουργεί από τον Απρίλιο ως τον Οκτώβριο και αποτελεί πιο οικονομική λύση. Στο **De la Plage** (τηλ. 27250 22401) όλο και κάποιο από τα 55 δωμάτιά του θα βρεθεί να σας φιλοξενησει.

ΠΟΥ (ΚΑΙ ΤΙ) ΝΑ ΦΑΤΕ

Στην Καλαμάτα, δοκιμάστε τα περίφημα λαλάγγια, που φτιάχνονται από πολύ καλής ποιότητας αλεύρι και τηγανίζονται σε μεσσηνιακό ελαιόλαδο. Θα τα βρείτε σχεδόν σε όλους τους φούρνους. Για μεζέδες και πεντανόστιμες ποικιλίες στην παραλία, θα πάτε στον **Μπακέα** (τηλ. 27210 95727), ενώ στον **Κατελάνο** (τηλ. 27210 23374), στέκι των ντόπιων, θα δοκιμάσετε φρέσκα θαλασσινά, πικάντικους κρεατομεζέδες και ευφάνταστες σαλάτες. Γλυκό-σύμβολο για την πόλη είναι το γαλακτομπούρεκο **Σκιαδά**, που παρασκευάζεται από το ομώνυμο ζαχαροπλαστέιο στο ιστορικό κέντρο της πόλης, από το 1910 (τηλ. 27210 22081). Στην Κορώνη, αναζητήστε τα φρέσκα ψάρια κατά μήκος της παραλίας. Την Κυριακή του Πάσχα αφήστε τη μύτη σας να σας οδηγήσει. ●